Van: Steve van Ham <s.vanham@leudal.nl>
Verzonden: dinsdag 23 mei 2023 16:08
Aan: Raadsgriffie <raadsgriffie@leudal.nl>
CC: Huub van Helden <h.vanhelden@leudal.nl>; Lucas van der Linden <l.vanderlinden@leudal.nl>
Onderwerp: Raadsinformatiebrief zero based budgeting

Beste Griffie,

Bij deze stuur ik jullie een raadsinformatiebrief van het college inzake de resultaten van zero based budgeting.
Willen jullie deze toezenden aan de raads- en commissieleden?

Alvast hartelijk dank!

Met vriendelijke groet,

Steve van Ham
Senior Financieel Adviseur
t: 0475859038
e: s.vanham@leudal.nl

Bezoekadres Leudalplein 1, 6093 HE Heythuysen
Postadres Postbus 3008, 6093 ZG Heythuysen
Aantal pagina's: 4

Gemeente leudal

De gemeenteraad

Ons kenmerk LE2023UIT/1037
Uw kenmerk
BSN nummer
Behandeld door

Telefoonnummer (0475) 85 90 00
Fax (0475) 85 99 22
E-mail info@leudal.nl
Internet www.leudal.nl

Datum 23 mei 2023
Verzenddatum 23 mei 2023

Onderwerp Zero based budgeting

Geachte raad,

In het coalitieakkoord en de zomernota 2023 – 2026 hebben we melding gemaakt van zero based budgeting (ZBB). Als college hebben we de 3D's (jeugdzorg, WMO en participatie) binnen het sociaal domein aangewezen als pilot. Gedurende de maanden maart en april zijn de budgetten binnen deze beleidsvelden opgebouwd aan de hand van zero based budgeting.

Zero based budgeting betekent een bijstelling van de begroting op basis van bestaand beleid en bestaande uitgangspunten. Hierdoor is zero based budgeting geen bezuinigingsmethodiek. Dit betekent tevens dat mee- en tegenvallers direct tot een mutatie leiden van de begroting.

Met deze raadsinformatiebrief informeren wij u over de resultaten van de pilot en het vervolgproces van zero based budgeting.

Zero based budgeting
Het principe van zero based budgeting gaat uit van bestaande beleid en bestaande uitgangspunten. Vanuit deze basis worden de budgetten opgebouwd, om te komen tot het totaal benodigde bedrag om het beleid uit te voeren. Hierbij kan een budget binnen de zero based budgeting in de pilot op drie manieren zijn opgebouwd:

1. Beschikbare gegevens P*Q (prijs maal aantal)
   In deze variant is op basis van beschikbare rapportages en actuele prijzen het budget opgebouwd. Een voorbeeld hiervan is het aantal uitkeringsgerechtigde * gemiddelde prijs per uitkering. De totaalsom hiervan is opgenomen als benodigd budget.
2. Beschikbare gegevens externe partner
   Deze variant maakt gebruikt van gegevens van externe partners die taken uitvoeren voor ons als gemeente. Het gaat hierbij om verbonden partijen of partijen met een subsidierelatie. Om te komen tot het benodigde budget is de laatste begroting of laatste subsidieaanvraag als uitgangspunt gebruikt. Bijstellingen gebeuren immers ook op basis van een nieuwe begroting of nieuwe subsidieaanvraag.
3. Historische kosten
   In enkele gevallen was het niet mogelijk geweest om op basis van actuele gegevens een budget op te bouwen. In dat geval is besloten om op basis van de historische kosten het budget te bepalen. Als voorbeeld kan hier worden gegeven het terugvorderen van de uitkeringen, die de gemeente als inkomsten ontvangt.

Resultaten pilot zero based budgeting
Het resultaat van zero based budgeting is tweeledig. Allereerst zijn er de resultaten ten aanzien van de gegevens en de verzamelde informatie. Daarnaast is er het financiële resultaat van zero based budgeting, aangezien er reeds budgetten zijn geraamd in de begroting. Eerst worden de belangrijkste bevindingen op een rij gezet, waarna de financiële consequenties zijn opgenomen.

Verkregen inzichten

1. Veel gegevens beschikbaar
   Voor de opbouw van de budgetten aan de hand van de ZBB methodiek is het van belang om gegevens te hebben. Deze gegevens waren in grote mate voorhanden. Hierbij is een verschil tussen regionale en lokale gegevens te zien. Lokaal zijn de gegevens minder snel voorhanden, aangezien er geen standaard rapportage is ingebouwd in het systeem. Regionaal zijn de gegevens per maand beschikbaar en daar kan tevens een verdiepingsslag op gemaakt worden mochten wij dit willen. Tot slot blijkt dat er geen dashboard is waar alle 3D's in gezamenlijkheid worden gerapporteerd.
2. Uitgaven 3D's mede afhankelijk van niet beïnvloedbare externe factoren
   De uitgaven 3D's zijn mede afhankelijk van niet beïnvloedbare externe factoren, die het verloop van het budget sterk beïnvloeden. Hierbij kan gedacht worden aan uitspraken van de rechterlijke macht inzake jeugdzorg trajecten, het invoeren van de eigen bijdrage van € 19,- als abonnementstarief (Wmo) of de economische ontwikkelingen die mensen mogelijk uit of in de uitkering laten komen.
3. Indexering 3D's
   De indexering binnen het sociaal domein gebeurt op diverse methoden. Enkel voor de 3D's zijn al zeker 4 verschillende manieren van indexering te onderkennen. Dat maakt dat een eenduidige indexering lastig is. Daarom is het gebruik van de stelpost loon- en prijscompensatie een goede optie, zodat ieder budget de ruimte heeft om te indexering met het percentage dat benodigd is.
4. Data en kennis
   ZBB gebeurt op basis van data en kennis binnen de organisatie. Deze is voldoende aanwezig, zodat het ZBB traject volledig doorlopen is. Alle budgetten zijn opgebouwd op basis van deze data en kennis.
5. Budget 3D's grote impact
   Het budget van de 3D's bedraagt circa 38% van de gemeentelijke begroting. Dit betekent dat wanneer aanpassingen in het budget aan de orde zijn, dit grote impact heeft voor de gemeente.

Financiële consequenties
Resultaten zero based budgeting
Door het opbouwen van de begroting aan de hand van de ZBB methodiek en het feit dat er reeds een begroting aanwezig is, heeft dit tot gevolg dat er een financieel resultaat ontstaat. Hierbij is het belangrijk om eerst enkele zaken te benoemen, die invloed hebben op het uiteindelijke resultaat.

1. Resultaat Jeugd is mede bepaald door invoering van het woonplaatsbeginsel
   Als gevolg van het woonplaatsbeginsel jeugd zijn de uitgaven fors gedaald. Op 1 januari 2022 is een andere gemeente verantwoordelijk geworden voor 51 jeugdigen uit Leudal op basis van het woonplaatsbeginsel. Er zijn slechts 11 nieuwe jeugdigen onder de verantwoordelijkheid van Leudal komen te vallen. Een exacte financiële impact kan niet worden aangegeven omdat in- en uitstroom van jeugdigen ook na 1 januari 2022 voortdurend plaatsvindt en wij deze niet meer kunnen koppelen aan het woonplaatsbeginsel. Op basis van de jaarrapportage wordt het voordeel ingeschat op 2,7 miljoen euro.
   Overigens zien we, los van het woonplaatsbeginsel, de laatste 2 jaren een stabilisatie in de aantallen en uitgaven. Dit uit zich tevens in de voordelen zoals bij de jaarstukken 2022 en de 1e raadsrapportage 2023.

Gemeente leudal

2. Voorzichtigheid uit het verleden niet meer aanwezig
   Als gevolg van de ZBB methodiek zijn ook opgenomen buffers vrijgevallen. Hierdoor is het budget voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang vrijgevallen, dat voorheen structureel werd aangehouden als buffer op advies van de regio. Hier is een risico in verweven op het moment dat bijv. de rijksbijdrage naar beneden wordt bijgesteld. Het aandeel in het positieve saldo wordt dan lager waardoor dit direct effect heeft op de inkomsten. Echter wordt op deze manier aansluiting gezocht bij de manier van werken, zoals dit ook gebeurt bij de algemene uitkering.
3. Budgetten gebaseerd op index 2023
   De indexering voor het jaar 2024 e.v. moet nog plaatsvinden. Hiervoor kan zoals gebruikelijk de stelpost loon- en prijscompensatie voor worden ingezet. De indexeringen voor 2023 zijn opgevangen binnen de ZBB methodiek en zijn derhalve niet onttrokken uit de stelpost loon- en prijscompensatie.
4. Taakstelling sociaal domein
   Door de herijking van de budgetten als gevolg van zero based budgeting maakt dat de taakstelling geschrapt is. Gelet op de financiële resultaten van zero based budgeting kan dit budgettair neutraal verlopen en heeft dit geen impact voor de begroting.
5. Taakmutaties gemeentefonds
   De openstaande taakmutaties uit het gemeentefonds zijn vrijgevallen als gevolg van de ZBB methodiek. De budgetten zijn immers op basis van de nu beschikbare gegevens toereikend gemaakt. De taakmutaties zijn derhalve niet meer nodig.
6. Faciliteitenbesluit opvangcentra doorgerekend
   Jaarlijks krijgt de gemeente Leudal in de decembercirculaire een bedrag toegekend voor het faciliteitenbesluit opvangcentra. Hiermee krijgt de gemeente een vergoeding voor bewoners van het AZC die op 1 januari van enig jaar niet ingeschreven waren in de gemeente. De rekenmethodiek van het Rijk hiervoor is gevolgd en hiertoe is een structureel bedrag opgenomen als inkomst. Hierdoor kan dit budget structureel ingezet worden voor de kosten die samenhangen met het AZC en haar bewoners.

Met inbegrip van alle bovenstaande genoemde punten is het financieel resultaat van ZBB als volgt.

Financieel resultaat ZBB sociaal domein	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Totaal sociaal domein*	€ 1.569.647	€ 1.318.128	€ 745.108	€ 690.210
Vrijval taakmutaties gemeentefonds	€ 159.015	€ 160.297	€ 168.894	€ 168.894
Totaal ZBB sociaal domein	**€ 1.728.662**	**€ 1.478.425**	**€ 914.002**	**€ 859.104**
*Oude taakstelling sociaal domein	€ -	€ -89.888	€ -423.776	€ -423.776

Vervolgproces zero based budgeting

Zero based budgeting is als pilot uitgevoerd binnen de 3D's, om te kijken of dit van toegevoegde waarde is voor de gemeente. Op basis van de uitgevoerde pilot trekken wij de volgende conclusies:

1. Zero based budgeting zorgt voor beter inzicht
   Het opbouwen van de budgetten aan de hand van objectieve data draagt bij aan een beter inzicht van zowel het onderzochte gebied op beleidsmatig gebied, maar ook de hoogte van de budgetten. Dit leidt ertoe dat er betere keuzes gemaakt kunnen worden.
2. Bijstellingen gebeuren op basis van mutaties basisgegevens
   Op basis van zero based budgeting zijn de budgetten van de 3D's opnieuw opgebouwd. Toekomstige mutaties van de budgetten gebeurt dan ook op basis van mutaties in de basisgegevens. Dit zorgt ervoor dat wijzigingen van het budget objectief kunnen worden verantwoord.
3. Andere afdelingen ook via zero based budgeting methodiek

Het is van belang om ook de budgetten van de andere organisatieonderdelen volgens de zero based budgeting methodiek te gaan begroten. Hiermee krijgen we een consistentie in de begroting en ontstaat de mogelijkheid om verschillen beter te analyseren. We verwachten dat we daarmee de financiële begroting beter kunnen bewaken. Ondanks dat de resultaten van de pilot in financiële zin positief zijn, is dit geen garantie dat dit voor alle domeinen zal gelden. Het kan zijn dat op basis van zero based budgeting binnen deze domeinen meer budget nodig is.

Gemeente leudal

Wij zijn als college erg tevreden over de resultaten en de verkregen inzichten van zero based budgeting pilot. Daarom hebben wij besloten om er een vervolg aan te geven. Om dit te doen wordt een cyclus opgesteld om deze uit te voeren. Het proces is immers arbeidsintensief, waarbij wij ook voorstander zijn van het regulier terug laten keren van zero based budgeting bij alle organisatieonderdelen. Daarom zullen wij voor ieder organisatieonderdeel één keer per drie jaar de budgetten opbouwen aan de hand van de zero based budgeting methodiek. Hierbij wordt per jaar één organisatiedeel uitgewerkt, zodat een constante cyclus ontstaat.

Heythuysen, 23 mei 2023
BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN LEUDAL

De gemeentesecretaris,

mr. drs. J.J.Th.L. Geraedts

De burgemeester,

D.H. Schmalschläger